

**2010 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TASARISI
İLE
2008 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU
TASARISI
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU GÖRÜŞME TUTANAKLARI**

BAŞKAN: Mehmet Mustafa AÇIKALIN (Sivas)
BAŞKANVEKİLİ: Recai BERBER (Manisa)
SÖZCÜ : Hasan Fehmi KİNAY(Kütahya)
KÂTİP : Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

-----O-----

06.11.2009

İÇİNDEKİLER

-MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI -Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi -Yükseköğretim Kurulu -Üniversiteler -Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü -Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.42

BAŞKAN: Mehmet Mustafa AÇIKALIN (Sivas)
BAŞKAN VEKİLİ: Recai BERBER (Manisa)

-----O-----

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, Yedinci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

...

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Şimdi Sayın Akif Hamzaçebi, buyurun lütfen.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Devlet Bakanı, Sayın Millî Eğitim Bakanı, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli mensupları, değerli milletvekilleri, bürokrasinin çok değerli temsilcileri, değerli arkadaşlar; oldukça önemli, Bakanlığın ve kurumların bütçelerini görüşüyoruz. Her iki Bakanımızın temsil ettiği kurumlar Türkiye’de gerçekten son derece öneme sahip. Bütçeden, özellikle Millî Eğitim Bakanlığı son derece önemli bir pay alıyor ve toplumun tümünü ilgilendiren hizmetler yapıyor. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, üniversitelerimiz, YÖK, toplumun gündeminde her zaman olan kurumlar.

Yapılmış olan bir çalışmaya göre, dünyada en zengin on ülkede kişi başına düşen gelir 19'uncu Yüzyılda en yoksul on ülkenin 3 katıyken, 21'inci Yüzyıl başında bu fark 50 kata çıkmış durumda. 19'uncu Yüzyılda 3 kattan, 21'inci Yüzyıl başında 50 kata çıkmış durumda. Tabii ki bunda küreselleşmenin, sanayileşmenin, bilgi teknolojilerine yapılan yatırımların, fiziksel yatırımların payı son derece büyük. Yani sermaye birikiminin önemi bu farkın artırılmasında çok büyük bir paya sahip ancak bu farkı sadece fiziksel altyapıdaki, fiziksel sermayedeki birikimle açıklamak mümkün değil. Bu son derece eksik olur. Bu, işin bir ayağıdır, diğer bir ayağı da fiziksel birikim kadar, sermaye birikimi kadar bilgi birikimidir. Bilgi birikimi demek, eğitim demektir. Yani eğitim yatırımları, eğitim harcamaları fiziksel sermaye birikimi kadar ülkelerin büyümesinde, zenginleşmesinde son derece önemlidir. Hemen her yıl bütçesinde ifade ettiğim bir hususu bir kez daha ifade edeyim: Eğitim yatırımları sosyal faydası sosyal maliyetinden daha önemli, daha büyük olan yatırımlardır, harcamalardır ve yine, eğitim harcamaları, özellikle kamu eğitim harcamaları devletin fırsat eşitliğini sağlama yönünde önemli etkide bulunduğu harcamalardır. Bu nedenle kamu en liberal ülkelerde, piyasa ekonomisinin bütün kurumlarıyla uygulandığı ülkelerde dahi eğitimde, eğitim harcamalarında önemli bir paya sahiptir. Bu konuda istatistikler yapan OECD istatistiklerine baktığımızda tablo şudur: OECD sayfasından son rakamı aldım bugün. En son 2006 yılı verileri var ülkeler itibarıyla. Türkiye'de kamu eğitim harcamalarının gayri safi yurt içi hâsılaya oranı 2006 yılında yüzde 2,9'dur. 30 ülkeden oluşan OECD ortalaması 5,3'tür. 19 Avrupa Birliği ülkesinin ortalaması da 5,4'tür. Türkiye'deki yüzde 2,9'luk oran birtakım düzeltmelerle, yani Millî Eğitim Bakanlığı dışındaki kurumların yaptığı kamu harcamalarını da buraya ilave ettiğimiz zaman yüzde 3,2'ye çıkmaktadır. Bu, OECD ortalamasının oldukça altında bir oran. Eski gayri safi yurtiçi hâsıla hesabında bu daha yüksekti. Tabii ki yeni millî gelir hesaplarıyla birlikte, bizim hemen her alandaki rakamlarımız, oranlarımız değişti. Örneğin eskiden iyi vergi topladığımızı düşünüyorduk ama millî gelir rakamları gösterdi ki, artık o kadar iyi vergi toplamıyoruz. Yani vergi gelirlerimizin gayri safi yurtiçi hâsılaya oranı düşük. Eskiden de kamu eğitim harcamaları yüksek gözüktüyordu, şimdi değil, gerçek durum bu. Şimdi bütün problem bu payı ülke olarak nasıl artıracamızdır. Ana problem buradadır. Millî Eğitim Bakanlığı bütçe büyüklüklerine baktığımızda, bu yılki artışın Kredi ve Yurtlar Kurumuna bütçeden yapılan transferin bu yıl Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi yerine Başbakanlık bütçesinde olduğunu dikkate alırsak, bu düzeltmeyi yaparsak, artışın yüzde 10,3 düzeyinde olduğunu görüyoruz. 2010 yılındaki gayri safi yurtiçi hâsıla nominal artışı yüzde 8,7'dir, yani enflasyon ve büyümenin üzerinde bir artış var. Bu reel artış demektir. Bu şüphesiz olumlu bir unsur ancak bütçenin geneline baktığımızda, bütçede faiz dışı giderler artıyor, gayri safi yurtiçi hâsılaya oran olarak artıyor. Yani 2000-2008 aralığında yüzde 17-18,5 seviyesinde olan bu oran, 2010'dan itibaren, 2009 kriz yılı olduğu için saymıyorum, yüzde 22'lerin üzerine çıkıyor. Faiz dışı giderlerde olağanüstü bir artış ve bu artış krizle açıklanabilecek bir artış değil, cari transferlerdeki artıştan kaynaklanıyor önemli ölçüde. Bütçe gelirlerindeki artışa baktığımızda, bütçe gelirlerinde gayri safi yurtiçi hâsılaya oran olarak bir artış yok. 2012'de bile hükümet, bugünkü seviyede bir artış öngörmüyor, iddialı vergi geliri hedefine rağmen ne 2010'da ne 2011 ve 2012'de bir artış yok. Şimdi, faiz dışı giderlerimiz artıyor, bütçe gelirlerimiz bu artışı karşılamak oranında artmak bir yana, seviyesi hemen hemen aynı kalıyor. Böyle bir

tabloda biz, millî eğitim gibi, sağlık gibi, büyümeyi, kalkınmayı doğrudan etkileyen, verimliliği artıran alanlara daha fazla kaynak ayıramıyoruz. Yani OECD ortalamalarına yaklaşacak ölçüde kaynak ayıramıyoruz. Şimdi, ana sorun budur. Bu sorunu çözmediğimiz sürece, hemen her yıl bütçesinde biz bu sorunu konuşacağız. Sayın Millî Eğitim Bakanı inanıyorum ki bu bütçeyle çok güzel işler yapacaktır. Enflasyonun ve büyümenin üzerinde bir artış da var bütçede, bu da olumlu bir işaret. Önemli olan, bu artışı önümüzdeki yıllarda belki daha yüksek oranda sağlamak. Bu nasıl sağlanacaktır? Bunun için tabii ki gelir tarafını artırmak, iyileştirmek gerekiyor. Benim önerim şudur: 2008 yılında o zamanki hükûmetin eğitime katkı payı adı altında getirdiği kaynak yıllar içinde aşındı. Yıllar içinde bu kaynağın millî eğitim bütçesi içindeki payı etkisini kaybetti. Bunu Maliye Bakanlığı bütçe politikalarıyla, gelir politikalarıyla, o da kendi açısından olaya öyle yaklaşmıştır, fazla artmasını istememiş olabilir. Oradaki artışlar belki diğer gelirlerle kaydırılmıştır. Bütçe gelirlerinden, bütçenin diğer gelirlerinden bağımsız olarak bu eğitime katkı payını güncellemekte yarar olduğunu düşünüyorum Sayın Bakanım. Bu, size olağanüstü, yani bugünkü ölçülere göre söyleyeyim, önemli bir kaynak sağlayacaktır. Bunda ısrarlı olursanız, o zamanki, 98 yılı bütçesinde ciddi bir artış sağlayan bu kalem yine size, önümüzdeki dönemde bir nefes aldıracaktır diye düşünüyorum.

Kamu harcamaları derken, Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine ilişkin kısa bir değerlendirme yapmak istiyorum. Gayri safî yurtiçi hâsılaya oran olarak ifade edeceğim bunları çünkü anlamlı oranlar onlar. Personel harcamalarında artış var ancak bu artış olumlu buluyorum. Yani 98'de bunun gayri safî yurtiçi hâsılaya oranı 1,6 iken, 2010'da 1,94'e gelmiş, 2'ye geliyor. Bu artış olumlu. Demek ki öğretmen ihtiyacı gideriliyor. Ancak sermaye giderlerinde onu söyleyemiyorum. Sermaye giderlerindeki oran 1998 yılında 0,31 iken, 2009'da 0,13 olmuş bu. Kriz değil ama krizde bile biz 2009'a girerken maalesef, 2008'in son günlerindeki bütçe görüşmelerinde Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinden bile aşağıda kesinti yaptık, yapıldı. Doğru değil. Yani kesiliyorsa, Millî Eğitimden bu kesinti yapılmamalıydı. 2010'da sermaye giderinde bir artış var. 0,13'lük oran 0,14'e çıkıyor ama 98'in bir hayli gerisinde. İşte bu ilave kaynak eğer Millî Eğitim Bakanlığına sağlanırsa sanıyorum sermaye giderleri, yatırım giderleri kalemini Millî Eğitim Bakanlığı önemli ölçüde artırabilecektir.

Toplam kamu harcamasının büyüklüğü de aslında tek başına bir ölçü değil. Eğitim çağındaki nüfus nedir, ülkeler itibarıyla bunu da kıyaslamak gerekir. Türkiye'nin genç bir nüfusu var, eğitime ihtiyacı olan bir nüfus var. Nüfus yapısı bu şekilde. Bunu dikkate aldığımızda aslında Türkiye'nin kamu harcamasında daha epeyce yol alması gerektiği ortaya çıkar. Türkiye'ye en yakın ülke OECD ülkeleri içinde, kıyaslanabilir ülke Meksika'dır örneğin. Meksika'da kamu harcamalarının boyutu yüzde 4,8'dir. Eğitim çağındaki nüfus olarak ifade edeyim, 5-24 yaş arası nüfus önümüzdeki tabloda yüzde 50'ye yakın gözüktüyor, toplam nüfusun o kadarı olarak gözüktüyor ama harcama biraz önce söylediğim oranda. Meksika'da bu nüfus Türkiye'den biraz daha fazla ama kamu eğitim harcaması Türkiye'nin oldukça üzerinde.

Bu değerlendirmeden sonra şu birkaç cümleyi de söyleyerek konuşmamı bitiriyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Millî Eğitim Bakanımız; bir de sizi bekleyen zorlu bir görev, tabii ki eğitimin sonuçlarının nasıl olduğudur. Eğitime özel eğitim harcamalarına da

kattığımız zaman, Türkiye'nin harcama büyüklüğü daha da büyüyor tabii ki. OECD ortalamalarının biraz daha altında ama tablo biraz daha iyileşiyor ama bu büyüklüğe rağmen eğitim harcamalarının sonunda, eğitimden alınan sonuçların ölçüldüğü uluslararası sınavlarda Türkiye'nin notu o kadar iyi değil. Sayın Bakan bu konuları biliyor, onun için bu rakamları vermenin gereği yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Millî Eğitim Bakanlığı bu konuyu gayet iyi biliyor. Bu da eğitimin önündeki önemli sorunlardan birisidir. Umuyorum ki, önümüzdeki dönemde Sayın Millî Eğitim Bakanımız bu konulara gerekli önemi verecektir, buna inanıyorum. Kendisine görevinde başarılar diliyorum. Sayın Devlet Bakanımıza yine görevinde başarılar diliyorum. Kredi ve Yurtlar Kurumu bütçesiyle son derece güzel işler yapan bir kurum, rakamlar onu gösteriyor. Olağanüstü bir çalışmanın olduğunu görüyorum Kredi ve Yurtlar Kurumunda, kutluyorum kendilerini.

YÖK bütçesine ilişkin olarak şunu ifade edeyim: Geçen yılki bütçe görüşmelerinde Sayın YÖK Başkanına burada sorduğum sorular vardı. Bu sorulara Sayın YÖK Başkanı yazılı cevap verecekti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Komisyon Başkanımız bunu ifade etmişti, tutanaklarda var ama yeni yıl bütçesine başlarken o cevapları henüz alamadığımı ifade etmeliyim. O cevapları bekliyorum.

Bütçelerin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Hamzaçebi.

...

SORULAR VE CEVAPLAR

...

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Hamzaçebi, buyurun efendim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sorularım şunlar: Doksan dört üniversitenin 2009 yılı başlangıç ödeneklerine kıyasla -2010 yılı bütçe teklifine göre- 2010 yılındaki artış yüzde 6,6. Son derece düşük bir artış. Yeni kurulan üniversiteler de var bunun içerisinde, mevcut üniversitelerimizin ihtiyaçları da var. Örneğin İstanbul Üniversitesine baktım, 4,7 artmış. Yüzde 6,6 olağanüstü küçük bir artış. Acaba YÖK bununla ilgilenmekte midir, yoksa üniversiteler her biri Maliye Bakanlığıyla bu müzakereyi doğal olarak kendisi yürütüyor, onların almış olduğu artışı yeterli mi görmektedir? Bu konuda YÖK bir girişimde bulunmayı düşünmez mi? En azından bu bütçe döneminde Komisyonda, burada olabilir veya bundan sonraki yıllarda üniversiteleri kendi başına bırakmayıp da YÖK, global bir bütçe üzerinden Maliye Bakanlığıyla bir müzakere yürütmeyi düşünmez mi? Birinci sorum bu.

İkinci sorum, geçen yıl bütçe görüşmelerinde sormuştum, sorduğum sorulardan birisiydi, cevap alamamıştım, onlardan bir tanesini burada sormak istiyorum: YÖK Genel Kurulu üniversite rektör adaylarının, aday adaylarının belirlenmesinde hangi ölçüleri uygulamaktadır? Örnek veriyorum: İstanbul Üniversitesindeki rektörlük seçiminde en

yüksek oyu alan adayı YÖK köşke gönderdiği listede ikinci sıraya koymuştur veya Ankara'da Gazi Üniversitesinde en yüksek oyu alan aday sanıyorum köşke gönderilen listede yer alamadı. Bunlar çoğaltılabilir. Genel Kurulda oylama yapılıyor olabilir, oylama sonucuna uyuluyor olabilir ama bütün bunlar yapılırken bir ölçü dikkate alınmakta mıdır, yoksa herkes kişisel kanaatine göre mi bu belirlemeyi yapmaktadır veya görüşünü ifade etmektedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

...

BAŞKAN – Hepinize katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyor, saygılar sunuyoruz, Sayın Bakanlarımıza teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, kurum bütçeleriyle ilgili görüşmeler bu şekilde tamamlanmıştır. Şimdi, kurum bütçelerinin oylanmasına geçeceğiz.

Ondan önce, Sayın Hamzaçebi'ye kısa bir açıklama yapmak üzere söz veriyorum. Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben üniversitelerin bütçesine ilişkin soru sorarken şunu ifade etmiştim: 94 üniversitenin 2010 yılı bütçe teklifi 2009 yılı başlangıç ödeneklerine kıyasla yüzde 6,6 oranında artış gösteriyor. Bunu oldukça düşük bulmuştum. Bu nedenle "YÖK bu konuda bir görev üstlenir mi? Bu payın bu sene artırılması belki zor olabilir ama önümüzdeki yıllarda en azından bütçeden, merkezî yönetim bütçe büyüklüğü içinden biraz daha anlamlı bir pay alabilir mi?" şeklinde bir soru yöneltmiştim. Sayın YÖK Başkan Vekili YÖK'ün bu konuda bir görevinin olmadığını ifade ettiler.

Ben, şimdi, Anayasa'ya tekrar baktım. Aslında, ben onu bir mantıkla sordum. Üniversitelerin her şeyine karışan, kadrolarına, atamalarına, rektör aday adaylarının belirlenmesine, bilimsel eğitim araştırma programlarının belirlenmesi kadar, üniversitelerin denetlenmesine kadar her konuda yetkili olan YÖK'ün...

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – Kurulduğundan bu yana.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Tabii ki, kurulduğundan bu yana.

... bütçe konusunda herhangi bir yetkisinin olmaması düşünülemez.

Anayasa'ya baktım. Anayasa şöyle diyor: "Üniversitelerin hazırladığı bütçeler; Yükseköğretim Kurulunca tetkik ve onaylandıktan sonra Millî Eğitim Bakanlığına sunulur." Cümle devam ediyor. Bir kere, üniversite bütçeleri YÖK'e geliyor. YÖK bunu inceleyecek, onaylayacak, bu bütçenin içine bu üniversite sığar mı, ihtiyaçları nedir? Sonra, "Yükseköğretim üst kuruluşları" başlıklı 131'nci madde diyor ki, uzun okumayacağım, ama içinden bir cümleciği alacağım, bir ifadeyi alacağım, şu, şu görevleri sayıyor. Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlenmek, yönetmek, denetlemek, vesaire dedikten sonra "... üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla Yükseköğretim kurulu kurulur."

Bakın, yani, kaynakların etkin şekilde kullanılmasını bile denetleme yetkisine sahip bir kurum. Dolayısıyla, bütçe büyüklüğü konusunda YÖK'ün söz sahibi olması bir anayasal görev de aynı zamanda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - Bitiriyorum, son cümle.

Dolayısıyla, belki Sayın Başkan Vekilinin görev alanında olmayabilir bütçeler, ama YÖK bu konuda bir görev üstlenmelidir. Bugüne kadar belki ilgilenilmemiş olabilir, üniversiteler kendi başına bırakılmış olabilir, ama YÖK bir global rakamın, global bir büyüklüğün müzakeresini Maliye Bakanlığıyla yürütebilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

...

Kapanma Saati: 20.48